

komme, at Danmark kom i Krig, og nogen herhjemme vilde sige: Nu vil jeg gøre, hvad jeg kan, for at denne Krig skal forløbe saa uheldigt som muligt, saa er jeg overbevist om, at man ikke vilde tiljuble ham, saaledes som man tiljubled Liebknecht, da han erklærede: Ja, vi staaer overfor Rusland, men det er lige meget; lad Rusland sejre, vi vil afruste, vi laver Generalstrejke, vi svækker vort Land og udleverer det til Rusland. Saaledes kan man stille sig, naar man staaer udenfor, men hvis det var herhjemme, vilde man stemple en saadan Mand med de skarpeste Udtryk, fordi han svigtede, naar det Land, han tilhørte, var i en faretruende Situation.

Hvorledes var i øvrigt Stillingen ude?

Den stormægtige Kejser Wilhelm, de konservative Partier i Tyskland, der havde Enehærdømmet ved Krigens Udbrud og da førte det store Ord, de havde før Krigen stemplet Socialdemokratiet som fædrelandsløse Knægte. Men da Tyskland laa sønderlemmet, sønderlaaet og ødelagt af Militarismen og af Krigen, da henvendte hele den tyske Nation sig til en Socialdemokrat og spurgte ham, om han vilde stille sig i Spidsen for Landet. Og bagefter erklærer man saa, at det er Socialdemokratiet, der har ødelagt Tyskland, og siger: Dér ser man Følgen af det socialdemokratiske Herredømme! Ja, det er en overmaade bekvem Maade at bevise det paa. Det gjorde det ærede Medlem Hr. Brønsen i sin Tid, da han pegede paa Tyskland og sagde: Dér ser man, hvorledes det ser ud i et Land, naar en Socialdemokrat staaer i Spidsen for Landet! Efter at Landet er ødelagt af Militarismen, og Folket har sagt: Nu har vi ikke længere nogen Tro til Kejser Wilhelm, han rendte jo sin Vej, nu maa vi derfor se at faa Landet opbygget! og derfor har stillet en Socialdemokrat i Spidsen for Landet, siger man: Dér ser man, hvorledes det gaar i et Land, som en Socialdemokrat staaer i Spidsen for. Ja, det er en bekvem Maade at gøre det paa. Men det gaar dog alligevel ikke slet saa let at komme til at angribe Socialdemokratiet.

Jeg vender mig nu fra Socialdemokraterne i Udlandet til det danske Socialdemokrati for at dvæle lidt ved, hvorledes Socialdemokratiets Stilling var herhjemme under Verdenskrigen. Jeg vil da minde om, at da man efter Valget i 1913 var naaet til, at Ministeriet Klaus Berntsen stod uden politisk Flertal, henvendte saavel Socialdemokratiet som det radikale Venstre sig til Konseilspræsidenten med Anmodning om at fortsætte af Hensyn til Grundlovssagen,

og vi ved — ja, jeg skal ikke komme videre ind paa det, men skal blot nævne det — at hvis ikke et enkelt af Ministeriets Medlemmer havde lagt sig i Vejen derfor, vilde Ministeriet Klaus Berntsen ogsaa have fortsat, thi vi ved jo, at det ikke var nogen pure Afvisning fra Ministeriet eller fra Konseilspræsidenten, der blev givet, men det var i hvert Tilfælde noget, der blev overvejet. Det stod imidlertid paa en Sprængning indenfor Partiet i den Anledning; det er Ting, som det ikke nytter at benægte, for det er Ting, som kendes.

Men Ministeriet Klaus Berntsen fik altsaa ikke Lov til at fortsætte. Jeg forudsætter nu imidlertid, at Ministeriet Klaus Berntsen havde fortsat, og at Verdenskrigen var kommet under Ministeriet Klaus Berntsen — hvorledes vilde da Socialdemokratiets Stilling have været? Ja, man ved, at vi fra Socialdemokratiets Side bekæmper det Parti, den nuværende Regering er udgaaet fra, med alle de lovlige Midler, vi har for Haanden. Vi vilde betragte det som en Lykke, om vi kunde blive befriet for den Regering, vi har i Øjeblikket, og jeg ved, at vi mener, at dette Styre af de konservative Partier er i allerhøjeste Grad uheldigt for vort Land. Men var det indtruffet under Ministeriet Klaus Berntsen, at Verden var kommet i Brand omkring os, saa vilde det vel være gaaet os, som det gaar almindeligvis. Det kan jo hændes selv i de bedste Familier, at der kommer en Familietvist, og at de enkelte Medlemmer af Familien er uenige om en Sag. Man har da undertiden taget et ordentligt Livtag om den Sag, men, hvis man saa pludselig opdager, at det lille Hus, man er i, er i Fare, hvis der f. Eks. udbryder Brand i Nabohuset, en Brand, som truer med at angribe vort eget Hus, saa skal det nok visé sig, at alle de smaa indbyrdes Stridigheder forsvinder, og man samler sig i Enighed til Værn mod den fælles Fare. Det er da ogsaa min Overbevisning, at Socialdemokratiet i det Tilfælde, at Ministeriet Klaus Berntsen havde staaet i Spidsen for Regeringen, vilde have taget Tilsagnet om Støtte til Ministeriet Klaus Berntsen, hvis det vilde følge en Politik gaaende ud paa at søge at holde Danmark udenfor Krigen og søge at gøre Forholdene saa taalelige og gode som muligt her i Landet. Naar vi kunde gøre det for Grundlovssagens Skyld, naar vi af Hensyn til den kunde anmode en politisk Modstander om at fortsætte Regeringens Ledelse, saa kunde vi sikkert ogsaa have gjort det, naar vi saa, hvilken Fare der lurede udenfor vor Dør. Og det kunde vi dristigt